

17.8.2017

Johtaja Hannu Sirén
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite

Asia **Työryhmän asettaminen valmistelemaan hallituksen esitys Varastokirjaston yhdistämisestä Kansalliskirjastoon**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään asettanut työryhmän valmistelemaan hallituksen esityksen Varastokirjaston yhdistämisestä Helsingin yliopiston yhteydessä toimivaan Kansalliskirjastoon.

Toimikausi 1.9.2017 – 15.11.2017

Tausta:

Kuopiossa sijaitseva Varastokirjasto on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen valtakunnallinen kirjasto, jonka tehtävänä on vastaanottaa tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävää aineistoa ja asettaa se käyttöön, ja näin vähentää tilantarvetta muissa kirjastoissa (laki Varastokirjastosta (1078/1988), asetus Varastokirjastosta (94/1992) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetus Varastokirjaston suoritteista perittävistä maksuista (1346/2006)).

Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva, valtakunnallisia tehtäviä hoitava Kansalliskirjasto vastaa toimialallaan kansallisen kulttuuriperinnön tallettamisesta, ylläpidosta ja saatavuudesta, sekä kehittää ja tarjoaa kansallisia palveluja eri kirjastosektoreille: korkeakoulukirjastoille, yleisille kirjastoille ja erikoiskirjastoille. Kansalliskirjastosta säädetään yliopistolaisissa (558/2009), valtioneuvoston asetuksessa yliopistoista (770/2009), valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen toiminnassa perittävistä maksuista (1082/2009) sekä laissa kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007).

Varastokirjaston yhdistämistä Kansalliskirjastoon on käsitelty eri yhteyksissä kuten opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä *Yhdessä enemmän - Selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön konserniohjauksesta ja -rakenteesta* (OKM 2011:6) sekä ministeriön työryhmässä *Varastokirjaston yhdistäminen Kansalliskirjastoon* (OKM 2013:1).

Keskus- ja aluehallinnon virastaselvityshankkeen yhteisessä koontiraportissa (Virsu) 2/2015 todetaan, että "Varastokirjasto on liian pieni yksikkö toimiakseen itsenäisenä virastona ja selvitysryhmä ehdottaa sen liittämistä Helsingin yliopiston erillislaitoksena toimivaan Kansalliskirjastoon". Hallitusohjelmassa *Ratkaisujen Suomi* (27.5.2015) todetaan, että "keskushallinnon virastorakenteen uudistusta jatketaan välittömästi tukeutuen Kehu- ja Virsu-hankkeissa omaksuttuihin kehittämisperiaatteisiin, ja että jatkovalmistelutyö käynnistetään välittömästi".

Helsingin yliopiston syksyllä 2015 asettama vararehtori Anna Maurasen työryhmä kannatti Varastokirjaston yhdistämistä Kansalliskirjastoon (raportti 13.11.2015). Yhdistämisen edellytykseksi työryhmä asetti Varastokirjaston sijoittamisen Mikkeliin sekä sen, että siirto olisi valtiontalouden kannalta mahdollisimman kustannusneutraali eikä siirrosta aiheutuisi lisäkustannuksia Helsingin yliopistolle.

Varastokirjaston Kansalliskirjastoon yhdistämisestä keskusteltiin vielä sekä Varastokirjaston tulosneuvottelussa että Kansalliskirjaston neuvottelussa keväällä 2016. Tämän pohjalta opetus- ja kulttuuriministeriön, Helsingin yliopiston, Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston edustajista koostunut virkamiesryhmä selvitti Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston joidenkin tilojen mahdollisesta siirrosta Mikkeliin aiheutuvia kustannuksia.

Neuvottelussa Helsingin yliopiston kanssa joulukuussa 2016 ministeriö pyysi Helsingin yliopistoa selvittämään, millä ehdoilla Varastokirjaston yhdistäminen Kansalliskirjastoon voitaisiin toteuttaa. Tämän pohjalta Helsingin yliopisto lähetti toukokuussa 2017 näkemyksensä Varastokirjaston yhdistämisestä Kansalliskirjastoon (Helsingin yliopiston muistio 16.5.2017).

Edellä mainitun muistion mukaan Helsingin yliopiston lähtökohtana on muun muassa että:

- Suomen tutkimusjärjestelmälle ja kirjastoverkostolle syntyy pitkän aikavälin vaikuttavuutta ja kustannushyötyä yhdistämisestä.
- Varastokirjasto siirtyy kokonaisuudessaan nykyisine budjetteineen ja henkilöstöineen osaksi Kansalliskirjastoa, jolla on oikeus johtaa viimeistään vuoden 2019 alusta lukien Varastokirjastoa. Muutosvaiheen suunnittelusta vastaa Kansalliskirjasto.
- Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston yhdistämisellä syntyvän kokoelmakokonaisuuden sijaintipaikka on Mikkeli. Toiminnan siirto Mikkeliin tapahtuu viimeistään vuonna 2021.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö kompensoi siirrosta aiheutuneet kustannukset Helsingin yliopistolle täysimääräisinä ja siirto on valtiontalouden kannalta mahdollisimman kustannusneutraali.
- Kansalliskirjaston tiloja, kokoelmia ja niiden kokonaiskustannuksia tarkastellaan kokonaisuutena. Opetus- ja kulttuuriministeriö kattaa Mikkelin uudisrakennuksen aiheuttamat tilakustannusten lisäykset ottaen huomioon vuokrat, jotka säästyvät Kansalliskirjaston erikseen päättämien tilaratkaisujen johdosta.

Helsingin yliopiston selvityksen mukaan yhdistämisestä aiheutuvat kertaluonteiset kustannukset ovat arviolta yhteensä 1 125 000 euroa vuosien 2018–2021 aikana ja pysyvät lisäkustannukset verrattuna vuoden 2017 tilakustannuksiin ovat vuodesta 2020/2021 alkaen yhteensä korkeintaan 600 000 euroa vuodessa. Yhdistämisen lisäkustannukset kohdistuvat erityisesti tilakuluihin, jotka uudisrakennuksen myötä aluksi nousevat, mutta toisaalta pidemmällä aikavälillä tilakustannuksia voidaan paremmin hallita, kun Kansalliskirjaston vaatiman erikoistilan lisärakentamisesta voidaan luopua.

Taloudellisesti-toiminnallisia hyötyjä voitaisiin saavuttaa myöhemmin myös digitaalista toimintaympäristöä ja toimintamalleja hyödyntäen. Lisäksi ratkaisu edistäisi Mikkeliin muodostumassa olevaa vahvaa digitoitiossaamisen keskusta.

Kansallista kokoelmapolitiikkaa kehitetään yhdistymisen jälkeen pitkällä aikavälillä yhteistyössä tieteilisten ja kunnallisten kirjastotoimijoiden kanssa.

Työryhmän tehtävä

Työryhmän tulee valmistella hallituksen esitys säädösmuutoksineen Varastokirjaston yhdistämisestä Kansalliskirjastoon siten, että yhdistyminen voi tapahtua 1.1.2019 alkaen.

Hallituksen esityksen laatimiseksi 15.11.2017 mennessä työryhmän tulee myös

- määritellä tarvittavan säilytyspolitiikan kansalliset linjaukset, sekä
- selvittää yhdistymisen edellyttämät muutokset valtion talousarvioon sekä hallituksen esitykseen liittyvät muut vaikutukset kuten vaikutukset henkilöstöön ja toimitiloihin.

Yhdistyminen on tarkoitus toteuttaa siten, että

- Varastokirjaston omistuksessa olevat aineistot siirtyvät kokonaisuudessaan Kansalliskirjaston / Helsingin yliopiston omistukseen.
- työntekijät, jotka ovat päätöstä tehtäessä Varastokirjaston palveluksessa, siirtyvät vanhoina työntekijöinä Helsingin yliopiston palvelukseen.
- Varastokirjastotoiminta nykyisine kokoelmineen siirtyy Mikkeliin siten, että sillä on yhteiset tilat Kansalliskirjaston kanssa ja nykyisistä tiloista Kuopiossa luovutaan.
- Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston kokoelmien karsintaa ja Kansalliskirjaston aineiston siirto toteutetaan siten, että Mikkelin rakennettavat tilat riittävät vuoteen 2030 saakka.
- Valtion talousarviossa Varastokirjaston toimintamomentti 29.40.04 lakkautetaan ja määrärahat siirretään momentille 29.40.50 yliopistojen toimintaan ja ohjataan sieltä Kansalliskirjastolle.

Työryhmän kokoonpano

Jäsenet Johtaja Hannu Sirén, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
Suunnittelujohtaja Jussi Karvinen, Helsingin yliopisto
Johtaja Liisa Savolainen, Kansalliskirjasto
Toimistopäällikkö Johanna Vesterinen, Varastokirjasto
Kirjastosihteerit Tommi Salakka, Varastokirjasto
Kulttuuriasianneuvos Minna Karvonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Ylitarkastaja Anne Luoto-Halvari, opetus- ja kulttuuriministeriö
Hallitussihteeri Mira Matikkala, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos Mirja Vihma, opetus- ja kulttuuriministeriö
Tietojärjestelmäpäällikkö Pekka Lampinen, Kansalliskirjasto

Työryhmän sihteerinä toimivat Anne Luoto-Halvari, Mira Matikkala ja Mirja Vihma opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Muutos tulee toteuttaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen.

Työryhmän kulut

Työryhmän kulut, enintään 5 000 euroa, suoritetaan talousarvion momentin 29.40.20 määrärahasta.

Opetusministeri

Sanni Grann-Laasonen

Opetusneuvos

Maija Inpölä

Jakelu

Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteerit

Tiedoksi

Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
Erityisavustaja Heikki Kuutti Uusitalo
Erityisavustaja Henrik Vuornos
Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
- Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
- Talousyksikkö
Helsingin yliopisto
Kansalliskirjasto
Varastokirjasto